

Státní rostlinolékařská správa

Sídlo organizace: Těšnov 17, 117 05 Praha 1
Korespondenční adresa: Ztracená 1099/10, 161 00 Praha 6

Opava 24.7.2012
čj. SRS 030707/2012

Oblastní odbor SRS

Jaselská 552/16

746 82 Opava

Zpráva č. 15 oblastního odboru OPAVA o výskytu škodlivých organismů a poruch za období od 9.7.–22.7.2012

1. Počasí

Tropická vedra na začátku období byla ukončena ochlazením 13.7., kdy odpolední maxima dosáhla sotva 17 °C. V následujícím období se ranní teploty pohybovaly většinou mezi 10 a 15 °C, ale místy jen kolem 5 °C. Odpoledne bylo pouze kolem 20 °C, jen 19.7. až 27 °C. Bylo převážně oblačno až zataženo, srážky v podobě přeháněk byly pravidelné, avšak lokální. Místy se vyskytly přívalové srážky doprovázené kroupami, bouřkami a silným větrem. Na některých pozemcích stojí voda, jinde, například na Opavsku, byly srážky jen ojedinělé, málo vydatné a vláhový deficit zde přetrvává.

2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

Na polích začínají převládat sklizňové práce. Dozrávají ječmeny i pšenice, některé porosty ozimých řepky. Pokud počasí dovolí, pokračuje sklizeň raných odrůd brambor, chemická ochrana brambor proti plísni bramboru a na některých lokalitách i proti mandelince bramborové, provádějí se desikace. Lokálně bylo zaznamenáno poškození kroupami v sadech, porostech cukrovky nebo ozimé řepky. V lokalitách s trvajícím vláhovým deficitem došlo místy k předčasnému zaschnutí porostů pšenice nebo máku.

OBILNINY

PŠENICE OZIMÁ (RF 85–99 BBCH, těstovitá zralost až sklizeň)

Střední výskyt růžovění klasů pšenice (*Fusarium spp. s. l.*) zjistili v okrese Přerov (Želatovice), silný v okrese Jeseník (Javorník-Ves).

Lokálně silné zaplevelení chundelkou metlicí (*Apera spica-venti*) a ojedinělé střední zaplevelení durmanem obecným (*Datura stramonium*) a ovsem hluchým (*Avena fatua*) bylo pozorováno v okrese Jeseník (Javorník).

JEČMEN JARNÍ (RF 83–97 BBCH, vosková zralost až sklizeň)

Lokálně se v celé oblasti projevuje poléhání jako důsledek silných dešťových přeháněk, v místech s vydatnějšími srážkami jsou porosty lokálně podmáčené. Na více lokalitách v okrese Prostějov dochází k nestejnoměrnému dozrávání, a tak porosty často musejí být pro usnadnění sklizně desikovány.

Až střední výskyt růžovění klasů ječmene (*Fusarium spp. s. l.*) je hlášený z okresu Přerov (Osek nad Bečvou).

KUKUŘICE (RF 51–83 BBCH, počátek metání až časná vosková zralost)

Ve více okresech jsou zjišťovány na feromonových lapácích první výskyty imag **bázlivce kukuřičného (*Diabrotica virgifera*)**. První výskyt v oblasti byl zaznamenán 10.7. v okrese Prostějov (Mořice), 12.7. následoval výskyt v okrese Olomouc (Holice), 13.7. v okrese Karviná (Kopytov), 15.7. v okrese Bruntál (Osoblaha-Studnice) a 18.7. v okrese Jeseník (Bílý Potok). Nálety na feromonové lapáky jsou většinou do 6 samců za týden, pouze v okrese Olomouc (Holice) bylo 18.7. zaznamenáno 65 samců za týden.

Pozorování ve feromonových lapácích se provádí 1krát týdně od 20.6. do konce října.

Jako chemická ochrana se používají insekticidní mořidla nebo půdní insekticidy aplikované při setí nebo líhnutí larev při průměrné hodnotě 35 a více samců na jeden lapák za 14 dnů v předchozím roce. V oblasti kontinuálního šíření na pozemcích s opakovaným pěstováním kukuřice se ošetření proti dospělcům provede dva až tři týdny po zjištění prvního samce ve feromonovém lapáku při výskytu 35 a více samců v průměru na jeden lapák za 14 dnů.

Pokračují nálety **zavíječe kukuřičného (*Ostrinia nubilalis*)** do světelných i feromonových lapáčů.

Aktuální situaci můžete sledovat na veřejném portálu Státní rostlinolékařské správy na adrese <http://eagri.cz/public/web/srs/portal/skodlive-organismy/nalety-skudcu-do-svetelnych-lapacu.html>. Ošetření porostů kukuřice na zrno se signalizuje týden po vrcholu náletu imag do světelných lapáčů. Jako preventivní opatření se doporučuje hluboká orba a nepěstovat kukuřici na stejném pozemku vícekrát po sobě.

OLEJNINY

ŘEPKA OZIMÁ (RF 79–99 BBCH, téměř veškeré šešule dosáhly druhově, resp. odrůdově specifické velikosti až sklizňová zralost)

V místech s vydatnějšími srážkami (Bílý Potok a Javorník-Ves v okrese Jeseník) jsou porosty lokálně **podmáčené** a v poškozených šešulích začínají klíčit semena. Na Prostějovsku (Pavlovice u Kojetína, Vitčice) došlo lokálně k poškození porostů kroupami.

Střední výskyt **alternariové skvrnitosti brukvovitých (*Alternaria brassicae*)** na šešulích zjistili v okrese Jeseník (Javorník-Město).

Lokálně střední až silné napadení šešulí **šedou plísnovitostí brukvovitých (*Botryotinia fuckeliana*)** zaznamenali v okrese Karviná (Starý Bohumín).

Koncem vegetace v okresech Nový Jičín (Kunín) a Prostějov zejména mezerovité porosty ozimé řepky silně přerůstá **heřmánkovec nevonný (*Tripleurospermum inodorum*)** nebo **úhorník mnohodílný (*Descurainia sophia*)**.

MÁK SETÝ (RF 62–81 BBCH, fáze mladé tobolek až plná zralost tobolek a semen)

Po větrných bouřích došlo k **polehnutí** porostu v okrese Prostějov (Pavlovice u Kojetína).

Až silné výskyty **helmintosporiové nekrózy máku (*Pleospora papaveracea*)** jsou hlášeny z okresů Jeseník (Javorník-Ves) a Karviná (Kopytov). Výskyt v okrese Olomouc (Velký Týnec) je hodnocen jako střední.

Pozorování se provádí v období od začátku stonkování do začátku květu, fáze 40–52 BBCH, a v období zrání tobolek, fáze 70–80 BBCH.

Za škodlivý výskyt se považuje 2 a více % napadených rostlin od začátku stonkování do začátku květu a 5 a více % napadených rostlin v období zrání tobolek.

Střední výskyt **šedé plísnovitosti máku (*Botryotinia fuckeliana*)** byl zaznamenán v okrese Karviná (Kopytov).

Napadení se pozoruje v době zrání tobolek, fáze 70–80 BBCH.

Za škodlivý výskyt se považuje 5 a více % napadených rostlin.

Neobvykle silný výskyt **molice** pravděpodobně **vlaštovičnickové (*Aleyrodes proletella*)** byl zjištěn na rubu listů v okrese Prostějov (Výšovice).

OKOPANINY

BRAMBOR (RF 49–91 BBCH, porost je uzavřen až hlízy ještě nemají pevnou slupku)

Dosud převažují slabé výskyty **plísně bramboru (*Phytophthora infestans*)**. Ojedinelé střední výskyty byly zaznamenány v okrese Jeseník (Javorník-Ves, Supíkovice).

Ve sledované oblasti se ošetření doporučuje v běžných až prodloužených intervalech, pro okolí meteorologické stanice Lučina dosud nebylo signalizováno první ošetření.

Podrobnější informace je možno získat na veřejném portálu Státní rostlinolékařské správy na adrese <http://eagri.cz/public/web/srs/portal/skodlive-organismy/prognozy-vyskytu-so-na-uzemi-cr/vyskyt-plisne-bramboru.html>.

Mandelinka bramborová (*Leptinotarsa decemlineata*) se v současné době vyskytuje v porostech ve všech vývojových stádiích. Výskyty larev jsou většinou hodnoceny jako slabé, lokálně střední v okrese Jeseník (Javorník-Ves, Supíkovice) a Přerov (Osek nad Bečvou). Střední výskyty v okrese Jeseník jsou pouze na dosud neošetřených porostech a převažují zde larvy čtvrtého instaru.

V období hromadného kladení vajíček se sleduje množství brouků v porostu a za 2–4 týdny (tedy celkem třikrát) množství ohnisek larev. Porost je nutno projít nejméně čtyřikrát na různých místech tak, aby bylo podchyceno průměrné napadení.

Ošetření se provede v době maxima líhnutí larev. Při normálním průběhu počasí to bývá obvykle v době, kdy první vylíhlé larvy dosáhnou třetího instaru. Ošetří se porosty, kde bylo zjištěno 100 a více brouků na 1 ha nebo 140 a více ohnisek larev, přičemž za jedno ohnisko se považuje skupina 35 a více larev.

Silné zaplevelení **lebedou rozkladitou (*Atriplex patula*)** a **pelyňkem černobýlem (*Artemisia vulgaris*)** zaznamenali v okrese Jeseník (Supíkovice).

CUKROVKA (RF 39 BBCH, plodina úplně zapojena v porostu)

Příznaky **virové žloutenky řepy (BYV, BMYV)** zaznamenali v okrese Prostějov (Biskupice, Pivín).

První výskyty **cerkosporové listové skvrnitosti řepy (*Cercospora beticola*)** hlásili 10.7. z okresů Karviná (Starý Bohumín), Opava (Kateřinky) a Prostějov (Vřesovice), 13.7. z okresu Olomouc (Přovice). Vývoj choroby je poměrně rychlý, a tak v současné době jsou hlášeny střední výskyty z okresů Olomouc (Přovice), Opava (Hať, Kateřinky, Loděnice, Služovice) a Prostějov (Vřesovice).

Ošetření se doporučuje provést 5–8 dnů po zjištění prvního výskytu. Pokud trvá vlhké a teplé počasí, druhé ošetření se provede po 14 dnech. Po polovině srpna se ošetření většinou už nedoporučuje.

V porostech se místy vyskytují ohniska **plevelných řep (*Beta vulgaris*)** přerůstající kulturní plodinu. Silné výskyty těchto ohnisek jsou hlášeny z okresů Opava (Kylešovice) a Prostějov (Dobrochov, Hradčany, Kobeřice, Mořice na Hané, Pavlovice u Kojetína, Smržice, Vrahovice).

Silné zaplevelení okrajů pozemků **merlíky (*Chenopodium spp.*)** zaznamenali v okrese Šumperk (Chroměč).

CHMEL (RF 65–71 BBA, plný květ až počátek vývoje hlávek)

Ve chmelnicích probíhá další ošetření proti plísni chmele a svilušce chmelové.

Střední výskyt **plísně chmele (*Pseudoperonospora humuli*)** zaznamenali v okrese Olomouc (Tršice).

Střední výskyt **svilušky chmelové (*Tetranychus urticae*)** převážně na okrajích chmelnic byl zaznamenán v okrese Olomouc (Želatovice).

Jednou týdně se zjišťuje napadení listů, květů nebo hlávek chmele.

Za škodlivý se považuje výskyt 10 a více svilušek na jeden list nebo napadení 10 a více % květů nebo hlávek. Ošetření se signalizuje při zjištění prvních skvrn po sání svilušek na spodních listech.

PÍCNINY

VOJTĚŠKA

Silný výskyt **hraboše polního (*Microtus arvalis*)** byl zaznamenán v okrese Opava (Oldřišov).

Zjišťují se počty užívaných nor (nory s čerstvými výhrabky nebo pobytovými stopami) v přepočtu na 1 ha a to na základě 4 průchodů o šířce 2,5 m a délce 100 m, resp. cca 140 kroků (celkem $4 \times 250 \text{ m}^2 = 1000 \text{ m}^2$) a vynásobením desetkrát.

Ošetření se provede při dosažení nebo překročení prahu škodlivosti, tj. pokud se na jaře zjistí více než 50, v létě více než 300 a na podzim více než 1000 užívaných východů z nor na 1 ha.

Pozor, ošetřovatel porostu je povinen oznámit použití přípravků pro hubení hlodavců (rodenticidy) tři dny před zahájením aplikace přípravku oprávněnému uživateli honitby a rostlinolékařské správě a projednat opatření k ochraně zvěře s oprávněným uživatelem honitby.

OVOCNÉ DŘEVINY

V intenzivních sadech převládají slabé výskyty škodlivých organismů, silnější výskyty jsou zjišťovány hlavně na neošetřovaných stromech v silničních stromořadích, extenzivních sadech a na rozptýlené zeleni.

Jádroviny

JABLOŇ (RF 74–78 BBCH), průměr plodů do 40 mm až plod dosahuje asi 80 % konečné velikosti)

Ojedinelý střední výskyt **moniliniové hniloby jablek (*Monilinia spp.*)** byl zjištěn na raných odrůdách v okrese Jeseník (Javorník-Město).

Nálety sledovaných druhů motýlů do feromonových lapáků jsou v současné době většinou slabé. Pouze u **obaleče jablečného (*Cydia pomonella*)** byly zachyceny střední až silné nálety samců do feromonových lapáků, a to v okresech Frýdek-Místek (Rychaltice), Nový Jičín (Příbor, Štramberský) a Přerov (Tučín).

Přílet samců se sleduje dvakrát týdně od 1.5. do 15.9.

Ošetření se provede vždy přibližně za týden po vyvrcholení letové vlny, pokud trvají vhodné podmínky pro kladení vajíček, tedy pokud večerní teploty ve 21 hodin středoevropského času dosahují alespoň 17 °C.

Peckoviny

SLIVONĚ (RF 79–85 BBCH), plod dosahuje asi 90% konečné velikosti až pokročilé zrání)

Přílety samců druhé generace **obaleče švestkového (*Cydia funebrana*)** do feromonových lapáků jsou většinou slabé. Silné výskyty byly zaznamenány v okresech Karviná (Nový Bohumín) a Přerov (Osek nad Bečvou), střední v okrese Nový Jičín (Štramberský).

Přílet samců se sleduje dvakrát týdně od 1.5. do 15.9.

Ošetření se signalizuje v období letu imág letní generace, a to v první třetině letové křivky této generace. Ochranný zásah je vhodné směřovat proti právě se líhnoucím housenkám, tj. asi týden po vrcholu letové vlny. U raných a poloraných odrůd většinou stačí jedno ošetření. U pozdních odrůd, pokud nadále trvají vysoké přílety samců do feromonových lapáků, se provede druhé ošetření, a to přibližně 10 dnů po prvním.

ZELENINA

RAJČE JEDLÉ

První výskyt **plísně rajčete (*Phytophthora infestans*)** byl zjištěn v okrese Olomouc (Náměšť na Hané) 20.7.

Za oblastní odbor Opava zpracoval: Ing. Jan Sitek